

RECHTBANK 'S-GRAVENHAGE
Sector Bestuursrecht
Zittinghoudende te Amsterdam

zaaknummers: AWB 97/969

V-nr: ve10001575

uitspraak van de enkelvoudige kamer voor vreemdelingenzaken

in het geding tussen:

A.A. w/v V., wonende te Purmerend,
eiseres,
gemachtigde: mr I. Vreeken,

en:

de staatssecretaris van justitie,
verweerder,
gemachtigde: mr drs. D.A.C. Janssen.

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN HET GEDING

1. Eiseres, geboren op 2 april 1956, bezit de Iraakse nationaliteit. Bij besluit van 25 oktober 1995 heeft verweerder op de aanvragen om toelating als vluchteling en verlening van een vergunning tot verblijf op grond van klemmende redenen van humanitaire aard van eiseres van 19 juli 1995 afwijzend beslist. De aanvraag om toelating als vluchteling is niet ingewilligd vanwege kennelijke ongegrondheid. Dit besluit is op 28 november 1995 aan eiseres in persoon uitgereikt. Eiseres heeft tegen dit besluit bezwaar gemaakt bij bezwaarschrift van 21 december 1995, aangevuld op 22 januari 1996. Bij uitspraak van 22 maart 1996 heeft de president het verzoek om een voorlopige voorziening van 28 november 1995, gericht tegen de beslissing van verweerder uitzetting hangende de bezwaarfase niet achterwege te laten, toegewezen. Op 12 november 1996 is eiseres gehoord door een ambtelijke commissie (AC) van verweerder. Het bezwaar is bij besluit van 20 december 1996 ongegrond verklaard. Bij dit besluit is aan eiseres voorts een voorwaardelijke vergunning tot verblijf (vvtv) verleend, met ingang van 19 juli 1995. Het besluit is op 20 december 1996 aan de gemachtigde van eiseres gezonden en op 13 maart 1997 aan eiseres in persoon uitgereikt.

2. Eiseres heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij de rechtbank bij beroepschrift van 20 januari 1997, en dit beroep van gronden voorzien op 23 januari 1997. Op 7 mei 1997 zijn de op de zaak betrekking hebbende stukken van verweerder ter griffie ontvangen. In het verweerschrift van 16 september 1997 heeft verweerder geconcludeerd tot ongegrondverklaring van het beroep. Eiseres heeft haar standpunt nog nader onderbouwd bij schrijven van 1 oktober 1997.

3. Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 15 oktober 1997. Eiseres is aldaar vertegenwoordigd door mr. I. Vreeken, advocaat te Zutphen. Verweerder heeft zich doen vertegenwoordigen door mr. drs. D.A.C. Janssen, juridisch medewerker bij het advocatenkantoor Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn te 's-Gravenhage.

II. OVERWEGINGEN

1. Het bestreden besluit van 20 december 1996 is op dezelfde dag aan de gemachtigde van eiser gezonden. Dit betekent dat op 21 december 1996 de termijn voor het instellen van beroep is aangevangen, welke termijn ingevolge artikel 33c Vw eindigde op 17 januari

1997. Het beroepschrift is van 20 januari 1997. De termijn waarbinnen beroep kon worden ingesteld, is dan ook overschreden. Overeenkomstig de uitspraak van de Rechtseenheidskamer Vreemdelingenzaken (REK) van 24 oktober 1996 (gepubliceerd in Nieuwsbrief Asiel- en Vluchtelingenrecht (NAV), oktober 1996, blz. 943 e.v.), leidt de door verweerder gecreëerde onduidelijkheid over de aanvang van de beroepstermijn naar het oordeel van de rechtbank voorlopig tot verschoonbaarheid van deze termijnoverschrijding. Deze grond voor verschoonbaarheid geldt niet langer wanneer de uitspraak van de REK geacht wordt algemeen bekend te zijn. Algemene bekendheid is volgens de REK bereikt na verloop van vier maanden na de datum van bedoelde uitspraak. Gelet op het voorgaande is de termijnoverschrijding verschoonbaar en is het beroep ontvankelijk.

2. Aan de orde is derhalve thans de vraag of het bestreden besluit in rechte stand kan houden.

3. Eiseres legt aan het beroep ten grondslag dat zij in aanmerking komt voor toelating als vluchteling dan wel voor verlening van een vergunning tot verblijf zonder beperkingen. Daartoe heeft zij voor een belangrijk gedeelte, met name voor wat betreft hetgeen haar echtgenoot voor 1992 is overkomen, verwezen naar hetgeen wijlen haar echtgenoot heeft verklaard toen hij, samen met eiseres op 31 augustus 1995 door een contactambtenaar van het Ministerie van Justitie nader werd gehoord. Eiseres behoort tot de bevolkingsgroep der Armeense christenen. Ook wijlen haar echtgenoot behoorde daartoe. Eiseres is met haar echtgenoot en zijn dochter naar Nederland gevlucht vanwege de problemen die haar echtgenoot in Irak heeft ondervonden. De echtgenoot van eiseres moest in de periode 1983 tot 1988 wederom verplicht in militaire dienst. Zijn taak was wachtlopen, gebouwen bewaken en Koerdische dorpen bewaken. In 1988 moest hij patrouilleren bij de grens met Turkije. Hij heeft toen een Koerdisch gezin geholpen illegaal de grens te passeren. Toen de autoriteiten dit ontdekten, werd hij gearresteerd en gedetineerd in een (soort) militaire gevangenis in Zakho. Tijdens zijn detentie werd hij ernstig mishandeld. In maart 1991 is hij tijdens de Intifadah door de Koerden uit de gevangenis bevrijd. Hij is toen naar zijn moeder te Mosul gegaan. Omdat de Mukhabarat bij zijn moeder naar hem kwam informeren, is hij in augustus 1991 naar Zakho gegaan. Hij is in juni 1992 in Zakho getrouwd met eiseres. In juli 1992 hebben beiden Irak verlaten om naar Syrië te gaan omdat zij zich ook in Zakho niet meer veilig voelden. De echtgenoot van eiseres had van zijn moeder en de broer van eiseres vernomen dat de Mukhabarat nog altijd naar hem op zoek was. Eiseres en haar echtgenoot hebben vervolgens drie jaar in Syrië verbleven. Voor de vlucht naar Nederland in juli 1995 bestond voor hen geen directe aanleiding. Zij leefden al die tijd wel in angst om teruggestuurd te worden naar Irak. In bezwaar heeft eiseres aangegeven dat haar echtgenoot hier te lande op 21 januari 1996 is overleden aan een hartaanval. Eiseres is van oordeel dat verweerder ten onrechte geen inhoudelijk standpunt heeft ingenomen over asielmotieven van haar overleden echtgenoot. Op basis van diens relaas kan niet worden volgehouden dat eiseres niet in de negatieve belangstelling van de autoriteiten staat. Immers, van het Iraakse regime is bekend dat politieke tegenstanders meestal met hun hele gezin het risico lopen te worden vermoord. De omstandigheid dat eiseres haar echtgenoot eerst heeft leren kennen na zijn vlucht uit Mosul doet hieraan niet af. Bovendien zou aan eiseres, indien haar echtgenoot als vluchteling zou zijn erkend, een afgeleide vluchtelingenstatus zijn toegekend. Eiseres is van oordeel dat zij ten onrechte niet is gehoord door de ACV. Tevens heeft eiseres aangegeven dat klemmende redenen van humanitaire aard tot toelating nopen, gelet op het overlijden van haar echtgenoot hier te lande en haar medische en psychische problemen. Eiseres heeft hartklachten en hoofdpijnen. In beroep is in dit verband een aantal medische stukken overgelegd. Ter zitting is namens eiseres nog gewezen op werkinstructie nr. 10 over de afdoening van Iraakse asielzaken. Uit deze werkinstructie, die ten tijde van het primaire besluit nog gold, kan worden afgeleid dat christenen die niet in aanmerking komen voor een A-status, in het bezit dienen te worden gesteld van een vergunning tot verblijf.

4. Verweerder stelt zich op het standpunt dat eiseres geen vluchteling is in de zin van het Vluchtelingenverdrag. Eiseres heeft haar echtgenoot pas een aantal maanden voor het vertrek uit Irak ontmoet, zodat niet aannemelijk is dat eiseres op grond van de door hem geruime tijd daarvoor ondervonden problemen in de negatieve belangstelling staat van de Iraakse autoriteiten. Verweerder is van oordeel dat het te ver zou voeren om fictief - in bezwaar - te beslissen op de asielaanvraag van de echtgenoot van eiseres. Immers, de procedure van de echtgenoot is beëindigd en in het primaire besluit zijn reeds twijfels geuit met betrekking tot het asielaanvraag van de echtgenoot. Onder deze omstandigheden is verweerder niet gehouden om fictief op diens aanvraag te besluiten, ook niet om een verantwoorde afdoening van de asielaanspraken van eiseres mogelijk te maken. Niet is gebleken dat terugkeer van eiseres naar Irak schending oplevert van artikel 3 EVRM. Evenmin is gebleken van klemmende redenen van humanitaire aard die tot toelating nopen. Nu eiseres niets ter staving van haar gestelde medische en psychische klachten heeft overgelegd, kan een beroep hierop reeds daarom niet slagen. Evenmin kan het overlijden van haar echtgenoot hier te lande - hoe betreurenswaardig ook - tot verblijfsaanvaarding leiden. Er bestond voor verweerder geen verplichting om eiseres door de ACV te laten horen.

5. De rechtbank overweegt het volgende.

Ingevolge artikel 1(A) van het Verdrag van Geneve betreffende de status van vluchtelingen van 1951 (het Vluchtelingenverdrag) in combinatie met artikel 15 Vw, kunnen als vluchteling worden toegelaten vreemdelingen die afkomstig zijn uit een land waar zij gegronde reden hebben te vrezen voor vervolging wegens ras, levensovertuiging, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep.

6. Ingevolge artikel 11 lid 5 Vw kan het verlenen van een vergunning tot verblijf aan een vreemdeling worden geweigerd op gronden aan het algemeen belang ontleend. Verweerder voert bij de toepassing van dit artikellid het beleid dat vreemdelingen niet voor toelating in aanmerking komen, tenzij met hun aanwezigheid hier te lande een wezenlijk Nederlands belang is gediend, dan wel klemmende redenen van humanitaire aard of verplichtingen voortvloeiende uit internationale overeenkomsten tot toelating nopen. Dit beleid is neergelegd in de Vreemdelingencirculaire (Vc).

7. Vooropgesteld moet worden, dat de algemene- en mensenrechtensituatie in Irak zorgwekkend is maar niet zodanig dat vreemdelingen afkomstig uit dat land in het algemeen, of Armeense christenen in het bijzonder, zonder meer als vluchteling kunnen worden aangemerkt. Het zal derhalve aannemelijk moeten worden dat met betrekking tot eiseres persoonlijk feiten en omstandigheden bestaan op grond waarvan vrees voor vervolging in vluchtelingenrechtelijke zin is gerechtvaardigd.

8. Met verweerder is de rechtbank van oordeel dat eiseres niet persoonlijk als vluchteling in de zin van het Vluchtelingenverdrag kan worden aangemerkt. Eiseres heeft zich met name beroepen op problemen die haar echtgenoot heeft ondervonden in de periode tot augustus 1991. Eiseres heeft haar echtgenoot ontmoet nadat hij in augustus 1991 vanuit Mosul naar Zakho is gegaan. Zij zijn in juni 1992 gehuwd en in juli 1992 hebben zij Irak verlaten. Mede gelet op de korte periode waarin eiseres en haar echtgenoot samen in Irak hebben geleefd, is niet aannemelijk dat in die korte spanne tijds de negatieve aandacht van de Iraakse autoriteiten op de persoon van eiseres is gevestigd.

9. Ten aanzien van het betoog van eiseres dat zij in ieder geval in aanmerking komt voor een afgeleide vluchtelingenstatus is het bepaalde in hoofdstuk B7/17 van de Vc 1994 van belang. Hierin is - voorzover hier van belang - bepaald dat de echtgeno(o)t(e) en minderjarige kinderen van een toegelaten vluchteling in aanmerking komen voor een afgeleide vluchtelingenstatus indien zij dezelfde nationaliteit bezitten en gelijktijdig met de vluchteling een aanvraag om toelating hebben ingediend.

10. De rechtbank stelt vast dat verweerder in het bestreden besluit geen standpunt heeft ingenomen ten aanzien van de vraag of de echtgenoot van eiseres, ware hij nog in leven, in bezwaar alsnog als vluchteling had moeten worden erkend en toegelaten. Namens verweerder is ter zitting, naar aanleiding van vragen van de rechtbank, aangevoerd dat het te ver zou voeren om in bezwaar, als het ware 'fictief', alsnog op de aanvraag van wijlen de echtgenoot van eiseres te beslissen. Ten aanzien van de rechtsgevolgen van het hierboven weergegeven manco oordeelt de rechtbank als volgt.

Aan verweerder kan worden toegegeven dat de bewoordingen van hoofdstuk B 7/17 Vc 1994 er van uit lijken te gaan dat een afgeleide vluchtelingenstatus alleen dan kan worden toegekend als de vreemdeling van wie het recht op toelating wordt afgeleid op het moment dat over de toelating van het gezinslid wordt beslist nog in leven is. Die bewoordingen als zodanig zijn naar het oordeel van de rechtbank echter reeds hierom niet beslissend nu de aangehaalde passage uit de Vreemdelingencirculaire niet expliciet in een situatie als de onderhavige voorziet. De rechtbank overweegt voorts dat de opvatting van verweerder er aan voorbijziet dat de ratio van de in hoofdstuk B 7/17 neergelegde statenpraktijk weliswaar voornamelijk is gelegen in de wenselijkheid de eenheid van het gezin van de vluchteling te beschermen, maar dat ook daaruit niet volgt dat voor toekenning van de afgeleide vluchtelingenstatus geen grond bestaat indien degene van wie die aanspraak wordt afgeleid is overleden. Een standpunt van verweerder over de inhoudelijke merites van de asielaanspraken van het overleden gezinslid kan immers terdege gevolgen hebben voor de vraag of de in leven gebleven gezinsleden gegronde redenen hebben om voor vervolging te vrezzen. De rechtbank houdt daarbij tevens rekening met het feit dat de erkenning van een asielzoeker als vluchteling geen constitutief, maar een declaratoir karakter heeft. In dit verband wordt er tenslotte nog op gewezen dat het voorgaande temeer klemmt naarmate het tijdsverloop dat is gelegen tussen het moment dat de toelating als vluchteling is gevraagd en het moment waarop de asielzoeker overlijdt langer is. Verweerder heeft in een situatie als de onderhavige dan ook in beginsel de verplichting om zich over het in de aanhef van deze rechtsoverweging weergegeven vraagpunt een standpunt te vormen, en dat standpunt te betrekken bij het oordeel over het door de in leven gebleven gezinsleden gedane toelatingsverzoek. De rechtbank voegt hier aan toe dat deze verplichting niet zonder meer kan worden aangenomen indien verweerder - bijvoorbeeld omdat de overledene nog (nader) moest worden gehoord - niet over voldoende gegevens beschikte om zich een verantwoord oordeel te vormen. Een dergelijke uitzonderingssituatie doet zich in de onderhavige zaak echter niet voor. Uit het voorgaande volgt dat een gemotiveerd standpunt van verweerder over de vraag of de echtgenoot van eiseres in bezwaar, ware hij nog in leven, alsnog als vluchteling zou zijn c.q. had moeten worden toegelaten niet kan worden gemist. Het ontbreken van zodanig standpunt is op derhalve in strijd met het motiveringsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

11. Verweerder heeft in dit verband ter zitting subsidiair nog aangevoerd dat voor het 'fictief' aannemen van vluchtelingschap ten aanzien van de echtgenoot van eiseres geen enkel aanknopingspunt aanwezig is. De rechtbank kan verweerder hierin evenmin volgen. Daartoe is redengevend dat eiseres heeft verklaard dat haar echtgenoot, terwijl hij wederom in dienst was getreden in oktober 1988 een Koerdisch gezin ongemoeid de grens met Turkije heeft laten passeren. Deze handeling is naar het oordeel van de rechtbank door de Iraakse autoriteiten klaarblijkelijk opgevat als het verzaken van de op hem als militair rustende verplichtingen. Dat dit de echtgenoot van eiseres ernstig is aangerekend blijkt uit zijn arrestatie en zijn langdurige detentie daarna. De rechtbank merkt in dit verband op dat het waarheidsgehalte van de door wijlen de echtgenoot van eiseres op dit punt afgelegde verklaringen door verweerder op zichzelf niet in twijfel is getrokken. Ook nadat de echtgenoot van eiseres na de Intifadah in maart 1991 was bevrijd heeft de Mukhabarat hem in augustus 1991 nog gezocht, welke verklaring door verweerder evenmin is betwijfeld. Op voorhand acht de rechtbank niet onaannemelijk dat de echtgenoot van eiseres ook in juni 1992 in Zakho nog direct of indirect door de Iraakse autoriteiten werd gezocht. Bij het voorgaande dient naar het oordeel van de rechtbank mede de omstandigheid te worden betrokken dat de echtgenoot van eiseres Armeens

christen was. Uit de - door de gemachtigde van eiseres - aangehaalde werkinstructie nr. 10 inzake de afdoening van Iraakse asielzaken kan immers worden afgeleid dat verweerder ten aanzien van bepaalde categorieën dienstweigeraars en christenen een A-status geïndiceerd acht. Uitdrukkelijk is in deze werkinstructie voorts bepaald dat 'een indicatie' voor een vergunning tot verblijf op humanitaire gronden bestaat ten aanzien van christenen die niet in aanmerking komen voor een A-status. Deze werkinstructie is in de onderhavige zaak van toepassing, nu deze zowel gold ten tijde van de aanvraag om toelating als ten tijde van het nemen van het bestreden besluit. Naar het oordeel van de rechtbank kan op grond van de omstandigheid dat de echtgenoot van eiseres zich tijdens het vervullen van de militaire dienst niet heeft gehouden aan geldende voorschriften (op grond waarvan hij langdurig is gedetineerd, welke detentie slechts door de 'Intifadah' is beëindigd) in combinatie met zijn christelijke achtergrond, niet worden volgehouden dat er geen enkel aanknopingspunt is voor de veronderstelling dat de echtgenoot van eiseres bij leven zou zijn erkend als vluchteling.

12. Nu verweerder heeft nagelaten in het bestreden besluit een standpunt in te nemen over de vraag of de echtgenoot van eiseres bij leven in aanmerking zou zijn gekomen voor een vluchtelingenstatus en door de rechtbank, gelet op hetgeen in r.o. 13 is overwogen, op voorhand niet onaannemelijk wordt geacht dat verweerder tot die slotsom was gekomen c.q. had moeten komen, is het bestreden besluit onvoldoende gemotiveerd en komt het om die reden voor vernietiging in aanmerking.

13. Gelet op het voorgaande kunnen de overige door eiseres naar voren gebrachte stellingen onbesproken blijven.

14. Gelet op het voorgaande is er aanleiding om verweerder als in het ongelijk gestelde partij te veroordelen in de kosten die eiseres in verband met de behandeling van het beroep bij de rechtbank redelijkerwijs heeft moeten maken. Deze kosten zijn begroot op f 1.420,= als kosten van verleende rechtsbijstand.

15. Ingevolge artikel 8:74 lid 1 Awb, dient het griffierecht te worden vergoed door de rechtspersoon, aangewezen door de rechtbank.

16. De rechtbank beslist daarom als volgt.

III. BESLISSING

De rechtbank

1. verklaart het beroep gegrond;
2. vernietigt het bestreden besluit;
3. bepaalt dat verweerder een nieuw besluit neemt met inachtneming van deze uitspraak;
4. wijst de Staat der Nederlanden aan als rechtspersoon ter vergoeding van het door eiser betaalde griffierecht ad f 50,=;
5. veroordeelt verweerder in de proceskosten, begroot op f 1.420,=(zegge veertienhonderdtwintig gulden), te betalen door de Staat der Nederlanden aan de griffier.
(...)